

31
CHRISTO SERVATORE ANNUENTE! AT2
DISSERTATIO ACADEMICA,

De
SAGIS,

Sive Foeminis, commercium cum
Malo Spiritu habentibus,

^E
CHRISTIANA PNEVMATOLOGIA

desumpta

SUB PRÆSIDIO
VIRI

Maxime Reverendi, Amplissimi atque Excellentissimi

DN. D. VALENTINI ALBERTI, P. P.

Consistorii Assessoris, Academiae Decem-Viri, Collegii

B. Mariæ Virginis Collegiati, Nationis Polonicae Senioris,
& Alumnorum Electoralium Ephori,

DN. PATRONI, PRÆCEPTORIS ET PROMOTORIS SUI

amul observantia cultu atatem suspiciendi;

Publicæ proposita ventilationi

Ad diem 6. Decebr. A. O. R. M. DC. XC.

AB AUTORE

CHRISTIANO Stridbeckh /

Augustano,

Phil. Baccal. & Mag. Cand.

LIPSIAE, Typis CHRISTOPH. FLEISCHERL

STATUS A. C. FULCIMENTIS

^{Tam}
POLITICI

^{Quam}
ECCLESIASTICI,
PATRIÆ AUGUSTÆ PATRIBUS
ET ANTISTITIBUS,

^{VIRIS}
Generosissimis, Maxime Reverendis,
Nobilissimis, Amplissimis, Excellentissimis, Con-
sultissimis, Prudentissimis, Præcellentissimis
atque Clarissimis,

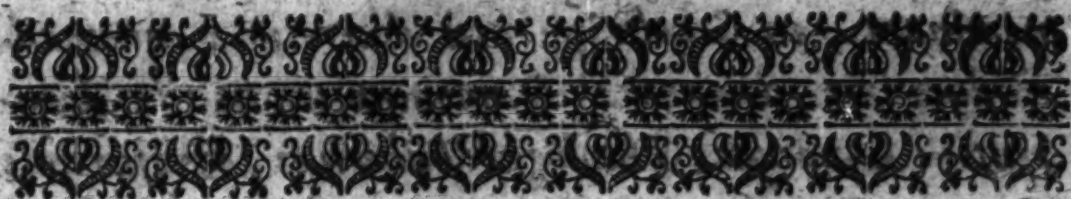
*Dominis Mæcenatibus, Evergetis,
Promotoribus, Fautoribus & respective Cognatis
benignissimis, plurimumque honorandis;*

^{NEC NON}
In Amplissima Augustæ civitate
MERCATORIBVS,

Splendidissimis, Spectatissimis ac Florentissimis,
Dominis Patronis, Fautoribus & Cognatis multis nomini-
bus observandis,

Debitæ observantiæ diligenter consecrat filius

Chr. Gruidbeckh, AUCTOR.

PROLATION

Etus est, inprimis à Pythagoricis
olim & Platonis prolata proba-
taque distinctio, quâ Magiam.
Dæmoniacam in *εὐεργετικήν* & *κακουργητικήν*
subdiviserunt. Illius nomen, ut-
pote à Deo ipso petum, est honorabilius; hu-
jus detestabilius; quemadmodum etiam illa Magia
alba, hæc nigra dicta fuit. Illa rem putabatur ha-
bere cum Dæmonibus bonis & beneficiis; hæc cum
hominibus demortuis & dæmonibus malis. Hinc
illam licitam, hanc illicitam esse judicabant; priori
deditos, laudabiles, alteri addictos, detestabiles
vocabant; cum tamen *utrique ritibus fallacibus*
Dæmonum sint obstricti sub nominibus Angelorum;
quod est iudicium *Augustini Lib. X. de Civ. Dei cap.*
9. Ut satis mirari non possim, (inquo ego cum
Vossio Lib. 1, de Idololatr. cap. 8. in fine,) tantam
fuisse superioribus seculis cæcitatem atque inscitiam,
ut Salmantica & illa Magia (Dæmoniaca ni-
mirum, quæ à naturali & artificiosa est distincta,)

quam vocant *Suppian*, & altera, quam *Yonician* nominant, in Scholis publicis doceretur: quemadmodum in 3. de natura Daemonum tradit Jo. Laurentius Ananias, Theologus Tabernas, & ejus fide Georgius Raguseus, Theologus, Medicus & Philosophus Patavinus, Lib. II. de divinatio. epist. 6. Longe aliud mihi est propositum, quando in hac Alma Nostra jam de sagis publice differere, measque de Magicis hisce Diaboli concubinis ac ancillis meditationes in cathedra Academica defendere institui. Absit, ut faveam iis, qui magiam fovent; aut, ut artem eam doceam, quæ ipsum Diabolum agnoscit Magistrum. Contra, Ethicos imitabor atque Medicos, quorum illi de vitiis, hi de morbis agunt, ut utrisque medeantur, & quomodo alii sibi cavere ab illis possint, ostendant: Ita ego (quæ Terculliani de spiritualibus nequitia dictio est) non quidem socia conscientia, sed inimica scientia, has ~~periculosas~~ fraudes nosse, nec in vitatoria operatione sed expugnatoria dominatione tractare volo, sic ut Sagas, foedissimas illas Diaboli servas earumque Dominum ipsum magis magisque odisse incipiamus, omnique studio semper fugiamus. Verum autem est, quod Jesuita Delrio in Prologo disquisitionum Magicarum observat, Philosophos nimirum, Jurisconsultos ac Theologos de hoc scripsisse argumen-

mento; dubium, an solus, de quo gloriatur *ibid.* hoc commune tribus illis scientiis stadium satis feliciter ingressus fuerit. Mihi tanta audacia non est. Contentus ero, si ea, quæ de hac materia Cathedræ Philosophicæ, & quidem Christianæ, summo jure competunt, breviter delibavero; relictis iis, quæ Theologiæ ac Jurisprudentiæ propria sunt, sublimiori aliorum disquisitioni. Tria verò, quibus illa omnia commodè comprehendere poterunt, constituam Capita: Primum *Onomatologicum*, Secundum *Pragmatologicum*, Tertium *Porismaticum*. Faxit DEUS, diaboli omniumque ejus mancipiorum judex ac vindex acerrimus: Feliciter!

CAPUT I. ONOMATOLOGICUM.

§. I.

Saga dicitur à *sagire*, sicut audax ab audere, &c. *Sagire* verò idem est, ac acute sentire, apud *Ciceronem* de *Divin. Lib. I.* Hinc *ibidem* *sagæ* anus, quæ multa scire volunt. Improbabile non est, usu receptum fuisse olim adjectivum, *Sagus, a, um*, ut *prælagus, a, um*. Ita elliptice *Saga* diceretur, quasi mulier *saga* i. e. prudens, sapiens. Dixi: improbable non esse; quemadmodum *Turæbus Saccam* *Plauti* probabiliter vertitur *Sagam Lib. IX. c. 10.* In vetustis enim exemplaribus, & quidem in *Amphitr. Scen. I.* *Camerarius* testatus fuerat, lecta fuisse verba:

Hæc sola SACCAM mentem gestat meorum familiarium.
Quod cum crucem fixisset Interpretibus, optime illi vi-

sum fuit, dicere : Sagam in Saccam scribebantur temeritate aut ignorantia (uti apud Jureconsultos π , quod Pandectas denotabat, in ff. & Odam in Cida ap. *Statium Epiced. in Patrem*, v. 95. in *Notis Gevartii* p. 233.) abiisse. *Acronius* vult, sagam dici, quasi, quæ satis agat. Sed dum alludit ad nomen, ludit, & a vero etymo vocabuli recedit nimis. Nos, ut jamjam indicavimus, primam etymologiam ut optimam & ad nostrum scopum aptam agnoscimus, ac Veneficas sic dici dicimus, quia tempestates aliaque futura prælagire creduntur.

§. II. Actionum varietates varias etiam nominis pepererunt appellationes. Sic in Sacris Pandectis dicitur (a) talis mulier חַלְחַל *Esaie XXXIV. v. 14.* Vulgata reddidit : *lamiam*, Lutherus : *der Robold*. Dicitur alias חַלְחַל nox, & de Sagis usurpatur, quoniam noctivagæ evadant, ac congressus suos nocturno tempore instituant; imprimis autem loca obscura & deserta illis tribuuntur, ob frequentia in talibus locis comitia, ut infra audiemus. Nomen autem *Robold* de diabolis magis, & bestia, quæ obducta nocte in desertis clamat locis, quam de illis usurpatum invenimus; nec ea ratione huc spectat, quoniam cum Golem sive adjuncto malo angelo Judæorum in omnibus convenit, qui hominibus in servitutem vocatus diabolica præstat officia. Sed hac de re alibi. Quemadmodum etiam fabulam de prima Adami uxore, *Lili*, jam perspectam esse censeo, quam ex חַלְחַל in חַלְחַל sive Paraphrases Chaldaicas Judæi retulerunt. Referunt nimirum hi fabularum autores & fautores ineptissimi, sapientes suos disputare super eo, quod scriptum est *Gen. I. creabatque Deus hominem &c. creavit*, inquam, *masculum & femellam*; & deinde *cap. II. Bonum non est, ut homo solus sit, ego ipsi adjutorium* pro-

præcurabo, quod circum eum sit. Ibi quærunt sapientes isti scilicet, quò mulier illa prima, quæ cum Adamo creata fuerat *Gen. I.* abierit? respondentque, mulierem omnium primam Lili vocatam, superbe de se sentientem, Viri sui dicto audientem esse noluisse, quod statuerit, eum non minus è terra conditum quam se ipsam. Hanc igitur Deum separavisse ab Adamo, eique aliam è corpore ejus formatam adjunxisse, ut eum sequeretur, serviens illi, tanquam membrum corporis ejus, &c. De Lili autem sua mira fabulantur, quod nequaquam ab angelis à Deo missis potuerit adduci, ut marito reconciliaretur; quod mater sit dæmonum; & quod infantibus recens natis insidiaretur, iis tantum exceptis, quibus alligatur schedula, in qua scripta sint nomina trium angelorum, qui ad ipsam à Deo missi fuerant, ut mandatum ejus ipsi declararent, quibus planum fecit, se non nocituram iis, qui in charta aut pergameni scripta gestarent nomina Senoi, Sammasenoi & Samangeloph. *Quæ deliramenta & portenta,* inquit doctissimus *Rivetius Comment. in Genes. II. 24. Tom. I. Oper. p. 102.* postquam ea ex *Buxtorff. Synagog. Judaic. cap. 2.* sic retulerat, *non tam deridenda sunt, quàm deploranda.* Foris itaque sit etiam illud Judæorum, quod apud puerperas quatuor cubilis parietibus inscribunt, חוץ לילית, *Foris lamiæ esto,* vel, ut alii volunt, circulum in lectum pingunt eique inscribunt: חוץ לילית *Adam Eva, foris Lilit.* Foris, imò procul profana hæc omnia!

§. III. (b) Sacrae literæ sagam, quam Saulus in maxima constitutus angustia consuluit, nominant מעלת אור *1. Samuel. 28. Dominam Pythonis,* aut juxta Vulgatam, *habentem Pythonem,* quæ operante diabolo imprimis oraculis inserviebat, & in antro sedebat, ex quo respondebat consul-

consultantibus. Est verò ab *Opb*, inquit *Vossius in Etymolog. in voce Pythia*, ὄφις, *serpens*; qualis, stylo Biblico, Diabolus ipse; cujus illa domina, rectius mancipium. *Cruciger in Harm. Ling. Card.* ab אֹיִב inimicus, derivat; esset hinc אִשְׁת־אֹיִב *mulier inimici*, nempe infensissimi diaboli, ac Saga. Alias אֹיִב proprie significat utrem, lagenam, quibus vinum continetur, & deportatur, *Job. XXXII. v. 19. Schindl. Lex. p. 54. Buxt. p. 10.* Inde dicta sic Pythonissa, quod obfessa veluti utres inflati turgescant, & spiritus immundus ex illarum ventre respondeat. Hinc Pythonici dicti communiter ventriloqui, ab *Origine 3. Periarch cap. 3. & contra Celsum; Chrysost. 1. Cor. 12. Oecum. Act. 16. & Tertull. 4. contra Marcion. cap. 25.* sicut speciatim illam Pythonissam, de qua *Act. 16.* ventriloquam *Augustinus* appellat. Sed de hoc aliisque Sagarum titulis, quos illis Hebræi tribuunt, videantur imprimis ipsi.

§. IV. Impuri hæc spiritus genus in hellenistica lingua à genere serpentis venenatissimi, quod aspida, vel draconem, nec non basiliscum dici, *Fesselius* habet, πύθωνος audit, & ex Hebraico descendit אִשְׁת־אֹיִב quod aspidem veneno valdo infectum denotat. Vide præter *Vossium d. 1. Max. Rev. D. Mæbium in tractatu de Oracul. p. 25.* Apollo vero, cum, ut legitur apud poëtas, in prima infantia Pythonem sagittis interfecerit, Pythius imprimis dictus, deinde sacerdotes Pythiæ; & hinc sagæ, Pythonissæ. Quemadmodum etiam πύθωνος, sagarum dominus, non tantum Delphis, sed in toto orbe passim respondit. Quis ignorat, sagam à Saule consultam habitasse Endore, quæ montana Hermonis urbs, propingua castris, & è regione Sunæ septentrionem versus sita erat, uti *Bisselius Ruin. Dec. III. p. 183.* docet. Ancilla à Paulo restituta, atque πύθωνος ἄνδρα, habens, Philippis, urbe in macedonia sita, domino suo

suo lucrum faciebat, *Act. XVI. 16.* ex qua sine dubio non solum vaticinando, sed etiam ægrotos sanando, dominus quæstum accipiebat. Taceo alia exempla. Hinc verò de ampliacione hujus vocis facile constat.

§. V. Præterea saga quoque *Φοίβα* dicitur, latine Phœba; quam *Cbrysof. Comment. in 1. Corinth.* scribit foeminam fuisse, quæ in tripode sedens, expansa, malignum spiritum per inferna emissum, & per genitales partes subentem excipiens furorē replebatur, ipsaque resolutis crinibus debacchabatur, ex ore spumas emittens, & sic furoris verba loquebatur. En, quàm quoad rem cum Pytho-
nissa sic conveniat! Dicitur autem sic à Phœbo, qui pro Medicinæ inventore habetur, eamque sagæ vel maxime jactitant; vel etiam à Phœbe, hoc est, Luna; operationes enim sagarum nocturno tempore, ac cum *Φοίβη*, i. e. Luna, in coeli apparet hemisphærio, ut plurimum peraguntur.

§. VI. Apud Latinos cum Saga pari passu ambulat *Lamia*, cujus nominis scaturiginem nonnulli Latio vindicant, nonnulli Græciæ. *Illorum* partem tenet Penotus, dicitque derivari à verbo *Lanio*, quia mordax hic diaboli foetus metaphorice laniat & scindit baptismale foedus, quid? propriè homines ipsos. *Hi* in duas partes abeunt. Alii à *λαμὸς*, animali muliebri facie, equinis pedibus, olim dicto *λαμὸς*, quod magnum habeat guttur, & integros pueros & homines deglutire possit, descendere asserunt. Alii, & id rectissime, à nomine proprio Poëtis haud incognito petunt originem. *Diodorus Siculus Lib. XX. Biblioth. p. 778.* Reginam, inquit, *Lamiam* in radice montis spatioso in antro degisse fabulantur: Cujus propter animi ferocitatem insequente tempore facies in belluinam fuit transformata. *Exstinctis enim omnibus ejus liberis, casum hunc illa gravis-*

sine tuit, & invidens aliis matronis liberorum felicitatem,
ex ulnis ipsarum abripi, & confestim necari jussit infantes.
Quamobrem nostra etiamnum atate fama de muliere ista
permanet apud pueros, ejusq. nomen summo illis est terrori.
Cum verò ebrietati indulgeret, quidvis pro arbitrio citra in-
quisitionem faciendi licentiam dedit. Quoniam ergo nihil
eorum, quæ tum in provincia gererentur, animadverteret
sedulo, quasi non videret illa, creditum fuit. Propterea fa-
bulati sunt quidam, quod oculos in marsupium conjecerit,
negligentiam vini abusu commissam in merum supra dictum,
quasi hoc visum adimeret, transferentes. Videtur autem
Spineus digitum in illam Lamiaæ cœcitatem intendere, cum
in Tranquill. animi p. 291. 339. curiosos Lamiis comparat, quia
domi scilicet cœcutiant, foris vero sint oculatissimi. Num
autem Beli vel Velli (ut habet D. Pott in tract. de coitu ne-
fando pag. 1.) & Libyaæ filia Lamia dicta, aliàs insignis &
formosa venefica, ab aliis Scriptoribus prodita, una ea-
demque cum illa sit, non multum refert. Sufficit, pari
crudelitate sagas etiam in homines sævire indeque non
male lamias dici.

§. VII. Ab ave, *strige*, sagæ quoque *striges* non-
 nunquam dicuntur. Aptè omninò. Quemadmodum
 enim avis illa rapax, nocturna & infausta à Lucano & Se-
 neca salutatur, nec non in templis & desertis ædibus ver-
 satur, notante *Franzio in Hist. animal. p. 623.* sic sagæ no-
 cturnas & maxime infaustas hominibus peragunt opera-
 tiones. Unde *Serenus Sammon*:

- - - - - *Premittit strix atra puellas.*
Nec alia sunt tenebrarum opera, quæ aliàs edunt.

§. IIX. Veneficarum atque maleficarum nomina
 in vulgus sunt nota. *Pola* verò nomen, haud æque usi-
 tatum,

tatum, Daniæ ineolas magiæ sacratis attribuisse, ex *Actis Erudit. Lips. an. 90. p. 35*, constat.

§. IX. Germanis, tam veteribus quam recentioribus, hic præstigiatoris infernalis foetus *Häcse* (*Hexe*) salutatur. Sunt, qui putant, dici eas ab *Hegen* seu *Heza*, regina quadam Amazonum, quam celebrem sagam tumore atque truculentia repletam fuisse ferunt, *Avent. L. 1. Zeil. in Tr. Hist. fol. 85*. Alii dici eam quasi Hecatejam volunt, ab Hecate, quæ ex Perse, Solis filio, nata ad venena mortifera conficienda summum impendit studium, ut docet *Diodor. Sicul. Libr. V. cap. 3*. Poëtæ aliàs etiam sæpe Lunam, cujus imprimis abutuntur lumine Veneficæ, per Hecatem intelligi volunt. Vid. *Virgil. Æneid. Libr. 6*. Huic Hecati Cyprianus Antiochenus, magus, ante conversionem multos etiam sacravit & immolavit infantes, uti confessio ipsa illius, *Expugnationi Orci Spitzeliana* annexa, loquitur pag. 794. Sed & Hecuba, quam mulierem iracundam, atque maledicam, postea in canem mutatam, fingunt Poëtæ, etymo haud inconvenienter videtur congruere. *Martinio in Lexico* dicitur ab *αἴης*, i. e. sacra, scelestæ. Acute, nec inepte. Vult enim sacra & venerabilis esse, sed est sacra, sive detestabilis.

§. X. Prolixè sic evolutis nominis scatebris, atque omis-
sis paucissimis, atque per se planis, ut sunt *Unholden* / (à
contrario, ab *Hulda* scilicet, uxore *Sallum*, cujus mentio
fit 2. *Reg. XXII*. ut non nemini allubescit, dictæ) *Gabel-
Reuter* / *Milch-Diebe* / *böse Leute* / *Wettermacherinn*;
vel uno tantum verbo homonymiam subjungimus, quam,
cum nullius momenti sit, huc usque reservavimus. Perver-
tutam autem gentem Sax. circa ortus fere initium sagarum
nomine ab historicis Romanis, aliisq; fuisse notatam legi-
mus, quam appellationem vestitui eos debuisse perhibet

Sigmund von Brück Sachs. Helden-Saal p. 29. Hungarorum & Polonorum enim instar id temporis Saxones vestibus coniecti erant, quæ ex quadrato constabant panno, atque duabus prioribus extremitatibus collo alligabantur; unde altera etiam fuit æquipollens denominatio. Saga enim nonnunquam etiam idem est, quod sagum; vestis autem erat militaris saga, quæ tyronibus militiæ, uti forsitan hodie die Steberen/ dabatur; nec homines solum, sed equi etiam campestres ea ornabantur. Tali saga equum pretiosum, qui in Hellodorum immittebatur, exornatum fuisse, *caput 3. Maccabæor. II.* refert; dicitur enim *vers. 25.* καλλίστην αὐτῷ ἀλακτοσμημένην, quo tegmen illius præstans ac pulcherrimum insignitur.

CAPVT II. PRAGMATOLOGICVM.

§. I.

NE autem in cortice hæreere videamur, propius jam Sagis nos accingimus, atque Definitionem, quæ rei essentiam optime omnium aperit, aggredimur. *Bodinus* definit *Cap. I. Lib. I. Damon.* sagam, quod sit, quæ sciens ac volens mediis diabolicis studet, intenditque conatum suum in actum deducere, atque eo aliquid lucrari.

§. II. Nos plenius sic: SAGA est foemina vel marito nondum ligata, vel connupta, vel à maritali vinculo jam soluta; quæ foedus horrendum, aut ipsa, aut per interpretem cum diabolo, subscriptione nominis sui proprio sanguine aut aliter facta, aut nuda promissione ad certum vel incertum tempus init; Cujus dein opera futura præfagit, mirabilia facit, damnaque tum hominibus tum brutis ut & segeti ac similibus rebus, permittente solum Deo, infligit, conventibus certis diabolicis ad tempus

pus interest, nefandum in morem diabolo coire, prolemque parere videtur.

§. III. Multas alias adhuc possemus proferre definitiones, si *Besoldi*, *Tbummii*, *Carpzovii*, aliorumque velle-
mus exscribere, ne autem Lectori nauseam pariamus, ne-
que ex varia earum differentia modum tractandi obscu-
rum reddamus, in una illa persistemus, ejusque singula
membra percurremus.

§. IV. Ἀντὶ βαλβιδων autem rem orsuri, Subje-
ctum primum inspiciamus. Diximus autem Sagam esse
sexui muliebri addictam. Imus quidem non inficias, ea-
dem fere descriptione magos etiam posse notari; interim
majorem numerum sexum muliebrem in hac diabolica
communione habere constat; quemadmodum multa et-
iam grandiora & pejora ab his quam illis perpetrata esse
passim legimus. Unde autem eveniat, quod adversarius
ille nequissimus, ac prædator stygius Diabolus, magis se-
xum muliebrem in societatem suam studeat perducere,
videtur esse in aprico. Genus enim muliebri natura im-
becillius, simpliciusque, & minus vel cavere insidias, vel
intelligere astuta consilia, vel reniti impulsui, vel com-
missa celare potest. Præterea ad permovendos & persua-
dendos alios accommodatoria, pluraque habet adjumen-
ta, ut verbis *Max. Rever. D. Mæbis* (*de Orac. C.2. p. 28.*) utar.
In limine statim sacrarum Pandectarum mulierem à Dia-
bolo Evam seductam atque facillimo modo corruptam es-
se invenimus; quare Patribus, haud incommode ob effata
nonnulla in mulieres duriora, possumus dicam scribere;
hunc enim ad fontem, malitiæ scil. proclivitatem, ἀναι-
σθησίαν respicientes, scripta dictaque protulerunt, se-
xum hunc minus collaudantia. *Ambrosius*, mulierem ja-
nuam Diaboli, viam iniquitatis, scorpj percussionem ap-
pellat;

pellat; *Chrysostomus*: Omni malo pejus malum, malum nimirum intolerabile, viperam immedicabilem, venenum insanabile: Quippe quæ amicitiae inimica, inevitabilis poena, naturalis tentatio, mali denique natura, sed boni colore depicta est. Vide sis plura apud *Stengel. de Matrim. p. 33.* Quæ etiam sexus hujus conditio plurimos Patrum à connubio fortè deterruit. Sed id hujus non est loci.

§. V. Ad imbecillitatem verò sexus sequioris dum respicimus, non negamus, paupertatem foeminas nonnunquam eò abducere, ut de Deo, quasi eos repudiarit, curamque ipsarum deposuerit, iniquam concipiant sententiam; quare Pluto ille stygius deficiente sic animo, montes aureos (ut ajunt) illis, si suæ se associant societati, promittit, atque operam suam offert. Sollicitationibus his auratis miseræ mulierculæ, quæ aliàs avaritia ardent, aurem præbentes, libenter ac sponte se suæque Diabolo mancipant, ac ad servitium ejus se offerunt.

§. VI. Nec male etiam eos sentire puto, qui Diabolum plures foeminas quam viros in societatem suam pertrahere dicunt per libidinem nonnullarum nimiam, ut eo melius eam explere possint; quo laqueo irretitam fuisse Viadanam & alias, refert Vindeliciæ decus *Spizelius in zerstört. Macht der Sinsl. P. I. p. 4.* quem ob beatissimum filii, optimi & literatissimi Theophili, decessum, in magna constitutum animi perturbatione divina benignitas sustentare ac refocillare velit! Uxores verò præ aliis eligit, ut blandimentis illarum mariti etiam & liberi ad artes diabolicas addiscendas instigentur, & excitentur. Quod stratagema jam olim ipsum exercuisse, historia lapsus Adami testatur.

§. VII. Negamus autem ac pernegamus, providen-

dentiam Dei esse in culpa, qui sicuti Satanae nonnunquam
in creaturas tantum ignobiliores permiserit facultatem,
ut in porcos Matth. IIX. v. 31. muscas, serpentes & similes;
ita & arte venefica sexum sequiorem tingi concedat. Ab-
sit, de D. O. M. qui ad imaginem suam etiam mulierem
produxit, hanc asserere impietatem! Cum enim Deus om-
nia fecerit bona, mulierem etiam ad bonitatem, non ut
organon ejusmodi diabolicum esset, creavit.

§. IIX. Diabolo potius hic imputanda omnia;
quanquam nec hic facile aliquem ad suum cogit serviti-
um; potius plerumque liberrimus est sagarum consen-
sus, nec Diabolus ultra blanditias ac varii inescandi gene-
ris occasiones aliquid adhibet. Contradicunt quidem
hac in parte Wierius ac Remigius, existimantes, si blandi-
tia aliquando non proficiant, minis eum gravissimis dene-
gatum mancipium impetere atque impetrare. Exem-
plum hic sistit in Alexia Driega (vide Avunculi æterno
cultu colendi *Felicem Literatum* p. 160. *seqq.* & *Expugnatio-
nem Orci* p. 167.) Sed nullo modo consensum coactum esse
dicimus; in principio enim statim aures patientes dare
præstigiatori non debuissent, nec Diaboli pestilens hoc
conamen celare, sed fide & pietate claris hominibus, quo
melius resistere potuissent, indicare. Accedit quod ra-
ritas & infrequentia, certum aliquid de coactione hac di-
cere non permittat; perfacile enim circumstantia una o-
missa atque non adnotata totum potuit permutare actum.
Quid? quod verosimile sit illud universale: *Satanam
non cogere invitum*, dicente *Augustino*, apud supra laudatum
in *Expugn. Orci* p. 28. *sq.*

§. IX. In triplici vitæ statu genus hoc Plutonis, vel
nondum ligato, vel conjugali, vel soluto degere atque
operationes suas exercere diximus. Multa enim à matri-
bus

bus diabolicis post ortum st. rim ad Orcum destinantur, ita
utin infantia & adolescentia varia magiæ jam edant speci-
mina. *Cass. Schottus in Physica curiosa pag. 164.* refert, pu-
ellam quandam in decimo ætatis suæ anno pluviam, gran-
dines & alia excitare potuisse, atque interroganti patri re-
spondisse, didicisse se hæc ex matre. Similiter Johanna
Harwilleria An. 1578. ingenue fatebatur, se à duodecimo
ætatis suæ anno diabolo (qui specie hominis atri statu-
ram humanam excedentis apparuisset) à matre fuisse ob-
latam atque desponsatam; uti pluribus memoriæ prodit
Bodinus in Prefat. Demon. pag. m. 2. & ex illo Ecclesiæ
Christianæ splendidum sidus jam memoratum in *Felici suo
Literato p. 159. seq.* qui nunquam satis deprædicandus Au-
tor in *Expugnat. Orci*, stupenda de magia ante paucos an-
nos in Suecia imprimis grassante perhibet. Vide sis plura
p. 172. seqq. Speciatim verò *p. 126.* meminit puellæ, quæ,
cum ad rogam damnaretur, in castello Roux regionis Ber-
ry, palam matrem incusaverit, ob institutionem in arte,
hæc diabolica. Alia Saga tres filias & filium ad Satanicum
opus perduxit *p. 131.*

§. XI. Nonnunquam matres hujus farinae atroque
carbone notandæ, peiores sunt matre Pausaniæ, quæ ad
includendum filium, lapidem ad introitum adis attulisse
perhibetur. Si enim ex Amasio suo Diabolo intelligant,
liberos in pacto Satánico minus perduratos esse, vio-
lentas illis injiciunt manus, & vi aut fraude corpus eorum,
vitamque perdunt. Sicut enim olim Cananæi à cultu re-
ligioso veri Dei alieni Molocho, Idolo æneo, capite vitu-
lino, reliquo corpore hominis formâ, Lyrano teste, in-
fantes in sacris faciebant: Ita hæc matres, ab omni affectu
materno alienæ, animam cum lædere non possint, corpus
occidunt, atque vel in ipso utero, antequam usuram hujus
lucis

lucis capiunt, aut statim post partum liberos suos enecant, atque Diabolo in holocaustum offerunt. Quem Saxonici quondam Papiniani *Criminalia* non latent, nobis *ram* *am* hoc concedet. Memorat enim ille, Anno 1582. contigisse, ut Saga quædam inter tormina facta sit, Malprichæ infantem in olla se coxisse, atque in omnium diabolorum nomine sacrasse, quo eo citius emoreretur. Valde enim Diabolus hisce delectatur sacrificiis, nec gratius quicquam ferè ei præstari potest, ut Polyhistor insignis in *Expugnat. Orci* pluribus testatur p. 349.

§. XI. Superfedeo alia adhuc adducere exempla, cum infra etiam hac de re differendi detur occasio. Non infantes autem solum ad hæc cacangeli adducuntur sodalitia; majores etiam natu seducere atque ad se trahere studet. Heu quantus & satis amplus in historicis campus apparet! è quo numerum ingentem de mediæ ætatis hominibus, qui in adolescentia confederationem nefandam inierunt, depromere possemus. Ancillam *B. Waltheri* loco omnium proferamus: Illa, referente charo Ecclesiæ Christi pignore, *Spizelio*, Satanicis suis vexationibus virum hunc de Ecclesia Christi meritissimum affligere non erubuit. Videatur honorificum Templi honoris scriptum p. 274. Johanna de Arques, vulgo la Pucella de Orleans dicta & 1429. Londini combusta, si esset evictum, quod nonnulli produnt, & Angli affirmabant, sagam eam fuisse, exemplum etiam virginis diabolo desponsatæ nobis præberet; quam tamen historiam infra pluribus excutiemus. Multæ autem per fascinationem etiam in adolescentia capiuntur & decipiuntur; cum diabolus sagis cooperantibus mirabili modo poros corporis aperit, atque res ad id conducentes immittit; ut pluribus illustrat sæpius citata *Expugnatio Orci* p. 428.

§. XII. Si jam exspatiamur ulterius atque in nuptas inquirimus, haud exiguus sagarum nobis se offert numerus. Nonnullæ enim in matrimonio statim peractis nuptiis; quædam verò, postquam unam alteramque enixæ fuerunt prolem, uno alteroque actu mirando se prodiderunt. *Heerm. Gæbauf.* Scribit, veneficam quandam confessam esse, postquam primo die nuptiarum cum novo marito consuevisset, altera nocte diabolum cum ipsa fuisse congressum. Mulier quædam Sabinensis, scribente *Del-Rio ex Gbirlando, Lib. II. de fort. q. 2.* maritum, qui in suspicionem de ea venerat, verumque fustibus tandem expresse- rat, ad congregationes suas adduxit, suaque omnia illi ex indulgentia Satana patefecit. De Medea regina Jasoni desponsata historia multum loquuntur. Illa enim sagarum quasi primicæria multa peregit nefanda, brutis ac hominibus, quantum potuit, intulit damnum. Quem fugit dilaceratio illa crudelissima infantis filia Glaucæ regis Creonis? Illa enim vindictæ studiosa ob aversum Jasonem procum, & Creonis filia matrimonii vinculo conglutinatum, enecando innocentissimum, virus iracundia evomuit; *Bodinus Lib. I. Dam. c. 1.*

§. XIII. Fatemur autem, maritos talium uxorum hac labe sæpius esse contaminatos, mirumque omnibus posse videri, si liberi matris aufugiant illecebras, nec Satanicis impulsionebus relinquunt locum. Imò multi sentiunt, magos, qui tempore Pharaonis, regis Egyptiaci, & Nebucadnezaris, regis Chaldaeorum, Babeli extitere, in matrimonio habuisse sagas, quarum concubitu perditum hoc hominum genus fimbrias suas latius extenderit.

§. XIV. Solutarum denique à maritali vinculo si vellemus recensere catalogum, ac potissimas saltim extremis, ut ajunt, digitis attingere, numerum ingentem, imò innu-

innumerabilem colligeremus. Paupertas enim, solitudo, libido & alia viduitatis sæpius pedissequæ, muliercularum inflammant animos, atque impellunt ut posthabita Numinis reverentia societatem diaboli ambiant, qui tenebricosus Lucifer illis quàm citissime præsto est, easque infinitis pollicitationibus ad studium & servitium incitat, quibus vincuntur ac perduntur. In viduarum autem harum sodalities dantur matres, nutrices, obstetrices & ancillæ decrepitæ, quæ liberorum curam habere debent. Talis mater, Frotonis, Daniæ Regis, tempore exitit. Rex enim ille justitiæ tenacissimus legem severissimam de poena in fures exercenda tulerat, atque sine discrimine quemlibet hujus criminis reum in furcam, porcorum instar perforatis pedibus, una cum lupo agi jusserat, uti *Job. Isaac. Pontan. rer. Danic. P. I. p. 23.* perhibet. Secuta verò est & severissima hac animadversione securitas ingens, ita ut quilibet pecuniam in loco publico collocare, deque ea non surripienda certus esse potuerit; imo rex ipse magnam auri summam in via regia sepi imposuit, quæ intacta per totum annum & ultra permansit. Tandem autem vetula magiæ addicta suadet filiis, ut aurum hoc abripiant; se enim ab omni poena illos liberaturam esse. Dicto matris obsequentes filii aurum furantur, at interjecto tempore à rege explorantur. Rex zelo permotus viam ingressus, singulari supplicio licentiam hanc mactare constituit. Saga regem appropinquare videns, se in vaccam, filios in juvencos grandes transmutat. Interea regis satellites in toto illo tractu omnia pervestigant, nec quicquam exceptis his brutis inveniunt. Rex autem cupide in vehiculo eventum expectans, descendit, atque ipse reos sive fures inquirere allaborat, cum autem in prato herbaque recumberet, saga occasionem arripiens, in regem repente

profilit, cornuque in latus ejus adeo intorquet, ut ex vulnere spiritum emittere necesse habuerit. Vide sis *Petr. Danaus Diss. de jur. mer. imper. p. 25.*

§. XV. Nutrices certe non paucae sapius infantes Satânico suo genio infestant, ipsoque lacte venenum iis suum infundunt, vel si nutricis operam ob ætatem provectam ipsæ suscipere non possunt, nutrices infantum, quæ alimentum ipsis debent præbere, exsiccant, quo sapius fame illis sit pereundum, uti *Ghirlandus de Sort. q. 6. num. 13.* pluribus docet.

§. XVI. Quantus obstetricum numerus jam gehennam ob crudelissima infanticidia inhabitat! Certe si ullius mulieris conditio Diabolo ad inserviendum allubescit, obstetricum genus ferventissime amat. Illæ enim variis & innumeris modis generi humano obesse & infantes aut in partu, aut post partum, nemine animadvertente, trucidare queunt. Possemus multas paucos ante annos Vulcano consecratas exempli loco afferre, quæ acicularum impressione, suffocatione aut aliis modis, sanguinem & vitam infantum petierunt; sed duo ex *Sprengeri Mall. malef. p. 2. Lib. I. cap. 3.* adduxisse sufficiat. Refert autem ille, obstetrices duas in Episcopatu Basileensi concrematas fuisse, eo quod una quadringentos, altera innumerabiles pueros, recentes ab utero interfecissent, inditis clam in eorum capita grandioribus aciculis. Et præterito seculo Comes quidam superioris Germaniæ octo Veneficas, quæ 140. infantes vita spoliaverant, Vulcano consecravit. His à Diabolo, non à Deo extruantur ædes, rogiisque tandem illarum sepulcrum atque interitus. Melioris notæ erant Ægyptiæ obstetrices: Illæ enim pueris vitam condonabant, non eripiebant. Quare etiam Deus domos illis extruxit, easque variis beneficiis affecit. Utinam spur-

spurcissimum hoc orci genus illud attenderet, nec mendacii patri fidem adeo haberet!

§. XVII. Anus tandem quod attinet, non exigua earum etiam est copia, quæ vinculo Plutonis sunt ligatæ, eique obligatæ. Horrendum & tragicum sane casum Theologus per totum Christianum orbem Celeberrimus *B. Dannbauerus* recenset, cujus relationem primoribus saltem labiis gustabimus: Fuit saga quædam, & ut circumstantiæ indicant, famula, & netrix prænobilis alicujus familiæ decrepita, Maria Sprawelin dicta, quam diabolus eo adexit, ut Anno 1650. d. 11. Septembris in pago Nobilis alicujus, dicto Plosheim, non multum ab Argentina distante, prænobilem, atque piam adolescentulam, in decimo ætatis anno misere fascinaret: Nucem enim venenatam ab amasio stygio acceptam foemellæ illi dedit, atque ut comedit, variis modis persuasit. Quam primum autem nucis partem gustavit, reliquam projecit atque acerbissimum statim sensit dolorem, qui postea etiam ingravescerebat, piamque puellam miserrime excruciebat. Stant comæ, cum prolixam summi Theologi relationem mecum cogito, quod luculentum omnino testimonium, perhibet, Diabolum multa atque nefanda per hæc organa sua posse perpetrare. Vide sis plura in *Dannb. Scheid-und Absa-g-Brieffe*. Talis fermenti etiam Anna Haffnerin, vulgo *Müßlerin* appellata, fuisse videtur, quæ tres abducebat ad Satanam filios; in *Expugn. Orci* p. 364.

§. XVIII. Exoluto atque recensito hactenus subiecto, in modum nunc inquiremus, quo in societatem hanc pestilentissimam sagæ perveniunt. Diximus autem supra, hoc peragi foedere horrendo. Quemadmodum autem princeps ille tenebrarum Diabolus in plurimis simiam Dei agit; ita in hoc negotio se talem exhibet. Cum

enim Christiani per baptismum, foedus cum Sancta Triade pangant, atque per totam vitam cultui divino adherere se velle per succeptores suos profiteantur; similiter antiquus ille serpens suos novitios non admittit ante praestitum homagium, atque peractam factionem. Sicuti autem non una se nobis offerebat subjecti forma; Ita pactum hoc non uno, sed pro conditione subjecti vario peragitur modo. Dispersunt nonnulli horrendum hoc pactum in expressum & tacitum. *Expressum* dicunt esse, quando sagæ expressis verbis, aut scriptis Vejovi infernali se mancipant, Deo creatori suo, Christo Jesu redemptori, & Sp. S. ductori renunciant, & cultum Dei Triumvis ejurant. Hoc autem iterum fit vel publice, vel privatim. *Publice* peragitur in mortem publicorum homagiorum. Quemadmodum enim quando princeps à subditis suis homagium accipit, multi satellites cum eo conveniunt, actusque magna cum solennitate celebratur; eodem etiam modo publicum foedus, quod sagæ ferunt, in solenni fit congregatione sagarum, magorumque, nec non certis nocturnis horis à Dæmone constitutis. *Privatum* similiter fit expresse cum Dæmone pacto, & cum juramento, exclusa saltem omni solennitate pariter ac hominum coetu remoto. *Tacitum* pactum praestant nuda stipulatione, atque pollicitatione, quandoquidem Christum non statim abnegant, interim tamen ministerio Dæmonis utuntur. *Delrio in disquisitionibus suis magicis* hujusmodi nefariae factionis triplicem modum esse & rationem, dicit. *Primus* inquit modus fit solennitate varia, & ipsi Cacodæmoni visibiliter in corporea aliqua forma apparenti, coram testibus fidelitas promittitur. Ejusmodi pactum inivit nobilis ille ditionis Leodicensis, narrante Casario Heistarbacensi, ubi dæmon loquens audiebatur, sed non cernebatur, cui

cui (divitias honoresque amplissimos promittenti) miser homagium præstitit, suumque abnegavit creatorem. *Secundus* modus per libellum fit supplicem, quem Diabolo gehennæ Candidati exhibere haud verentur, qua ratione nostra ætate Mantenses in Normandia Magi libellum conscripserant Sibyllis, magiæ necromanticiæ præsidibus eum oblaturi, cujus summa: Se orare Dominas, uti dignentur libros suos magicos consecrare, ut mali spiritus per omnia ipsis obediant, ut supplices reddantur toti à judicium insidiis & punctione, ut coepta omnia & studia illis prospere in aulis & amicitiiis Principum succedant, denique ne inimici ipsis nocere possint; vicissim polliceri sese, quod prædictas Sibyllas pro Dominabus & principibus suis perpetuo sint habituri, & quotannis animas eis oblaturi &c. Hos tamen supplices omnes cum ipsis liberis captos, & Parisiis combustos fuisse Crespetus Lib. de odio Satanae narravit. *Tertius* denique modus initur per vicarium, magum videlicet, vel tertium aliquem, cum paciscens demonis aspectum vel colloquium quidem reformidat, auxilium tamen ejus opemque per alium anxie efflagitat. Primum adductum modum ad pactum publicum referimus, secundum & tertium privato annumeramus. Quemadmodum autem fieri assolet, ut qui in mancipium alicujus veniunt, certo aliquo caractere, aut singulari vestitu notentur, quo quilibet intelligat cujus sint mancipia: Similiter princeps æris, adversarius ille nequissimus, mancipiis suis certam inuere notam assolet, quo eo sanctius juramentum præstitum observent, atque conservent.

§. XIX. Volunt nonnulli, impressionem notæ non semper esse necessariam; sed eum solum eas notare, quas metuit, ne cultum suum deferant atque ab eo desciscant. Probabilius autem mihi videtur, nullam earum exclusam esse,

esse, cui non stigma aliquod impresserit. Evenit autem frequentissime, ut ea, quam inde accipiunt, cicatrix, sit exanguis, ut ne acus quidem altissime immissa aut dolorem faciat, aut sanguinis minimum eliciat. *Nic. Remigius in Demonolatria* sua luculentum hac de re præbet specimen; *Lib. I. c. 5.* Non ita pridem, inquit, hoc Spinali re ipsa fuit comprobatum. Nam cum *Isabella Panda* aibi ob sortilegii crimen comprehensa, urbis præfecto partem corporis sui à damone inscriptam indicavit, subiit ei in animum experiri, verumne id esset, quod de ejusmodi stupore ferebatur; ergo jussit in eam aciculam penitissime insigi, quod cum insatis magna hominum frequentia esset factum, & incruentum omnino vulnus apparuit, & nullum saga doloris minimi indicium aspicientibus dedit. Similiter *Petrus Gregorius in Synt. J. lln. Libr. 34. cap. 21.* testatur, quod Tholosæ anno 1577. plusquam quadringentæ veneficæ ad supplicium protractæ sint, quarum pars Vulcano sacrata, pars aliis tormentis sublata fuerint; & quod mirum, omnes illæ à diabolo notam inustam certo loco habebant. Multa de hac inustione loquitur *Expugnatio Orci p. 232. 277. seqq.* nunquam satis laudandi scriptoris. Volunt autem nonnulli, testante Remigio, hanc inustionem fieri in signum perpetuæ servitutis, alii ne horam sabbati negligant. Unius autem rei & hic plures esse possunt fines.

§. XX. De anno, quo foedus hoc pangatur, non est, quod multis differamus, siquidem in evolutione subjecti jam aliquam iniecimus temporis mentionem. Diximus autem, in qualibet ætate sæpius evenire, ut dæmoni se mancipient. *Gæhaus. in processu contra Sagas* meminit, puellam IX. annorum per novercam ad id adductam fuisse. *Carpkov.* aliquam dictam *Dogelmarsche* allegat, quæ ad

86. ætatis annum fœdere hoc nequissimo fuit ligata. Quis itaque annum præcise determinare aufit?

§. XXI. Potius subscriptionem intueamur. Dicimus autem, eam fieri vel proprio sanguine, vel alio liquore. Singula ferme pacta humana corroborantur subscriptione, atque ex utraque parte, quo eo sanctius omnia ferventur, à consentientibus nomina adscribuntur; eodem etiam modo vetustus ille veterator pacta sua, ne statim fiant irrita, sigillo subscriptionis corroborat, ut statim habeat, quod eis, si pacto stare nolint, monstrare atque ante oculos ponere possit. Experientia etiam (optima testis) sæpius nos docuit, licet conversio sagarum in se non sit difficilis, pactum tamen subscriptione signatum eam reddidisse difficiliorem. Tantum & hîc valet, quanquam stultissima, persuasio!

§. XXII. Subscriptio autem sæpissime peragitur proprio sanguine. Quemadmodum enim Christiani per fœdus baptismale sanguine Christi sunt notati atque conspersi, ut omnem spem & totius fiduciæ certitudinem in pretioso illo sanguine ponant: ita conculcator ejus pessimus, diabolus, nullo modo eum magis conspurcare atque irritum facere tentat, quam subscriptione hac sanguinea. Exposcit autem hanc tam ab adultis, quam minorennibus. Sic Augusta referebat *Josepb Egmond Schultze*, se anno 1671. d. 15. Maji sanguine proprio tinctum manuscriptum, in membrana, nomine picto, obvolutoque muccinio, in media nocte, cum hora undecima & duodecima agebatur, in compitum jecisse, atque pactum sic corroborasse. Similiter in relatione de magia in Suecia ante paucos annos ibidem multis cum liberis peracta dicitur: satanam liberos seorsim sumere, atque fronti notam inurere, vel in sinistra ladere digitum parvum, ex eoque aut ipsum, aut per

267 D sagam

sagam, sanguinis aliquam elicere partem, magnoque in-
tincto calamo nomen infernali suo inscribere protocollo;
de quo etiam vide sis *Max. Rever. Spizel. in Expugn. Orci p.*
178 /eq. 274. 357. Nonnunquam etiam sibi desponsatas eo
adegit, ut, si ob dolorem sanguinem elicere ipsa nolint,
tamen leviter ab ipso aut saga vulnerato membro aliquo,
sanguinem accipiant, eoque nomina sua subscribant. Sic
de infausto illo Fausto *Widmannus* refert, proprio sangui-
ne ex leviter vulnerato pollice emisso illum se totum dia-
bolo adscripsisse, Deoque repudium misisse. Ne autem
saga aliqua huic subscriptioni se subtrahat, aut impotenti-
am in pingendo literas objiciat, non multos verborum
quirit anfractus, sed saltem lineolas aliquas, quamdiu ope-
ram illi spondeant, certo jubet pingere numero, & hæc im-
peritorum subscriptio illi cum peritorum est æquivalens,
adeò, ut sæpius lineolis hisce ductis & sibi traditis impri-
mis illiteratos quasi frano regat, &, ne deficient, terrear.
Horrendam Magdalene de Palud coram mago insigni, Lu-
dovico Gaufredo, abdicationem à coetu Christiano sæpius
laudatus scriptor perhibet *cit. loc. pag. 237.* Idem meminit,
fieri etiam quandoque, ut duplex tradatur scriptum *p. 254.*
Contra, nuda promissione nonnunquam, præsertim si can-
didatæ à juramento nimio opere abhorrent, est contentus;
mille nimirum fraudum artifex, & per *συναισθάνων* omni-
bus se conformare non nescius, modò miseros homines
decipere sic possit.

§. XXIII. Subscriptio autem hæc & promissio ad
certum vel incertum se extendit tempus. Si ad certum,
diabolus spondet, se tamdiu ad omnia perpetranda & effi-
cienda fore adjumento; ne operationes earum detegan-
tur curare, easque in singulis ad nutum beatas reddere
velle; nunquam per hunc temporis cursum illas destitu-
tas

tas fore pecunia; omnia jucunditatis atque fortunæ oblectamenta semper futura esse paratissima. Ex altera parte saga spondet, post præterlapsum tempus corpus atque animam sponte gehennæ se oblaturam, seque æternum ejus velle fieri mancipium. Ex hac designatione nonnunquam terror nascitur ille magnus, in quem cum videant tempus destinatum esse præterlapsum, incidunt. Magnus ille *B. Carpzovius* etiam hac in parte nos informat; adducit enim in *Criminal. suis P. I. quest. 50.* sagam, quæ ad sexennium diabolo se obligaverat, non nudam saltem adhibuisse illam assertionem, sed proprio etiam sanguine sex lineolas duxisse, quæ sex significare annos debuissent. Nonnunquam verò incertum deputatur tempus, atq; hoc in pacto tacito potissimum evenire videtur. Ne enim infernalis Draco jacturam ullius mancipii patiatur, pactum vario modo mitigare, atque emollire studet. Vide exemplum apud eundem in *Criminal. d. l. n. 29.*

§. XXIV. Initiationis autem actum sic perlustravimus. Jam effectum & quid gehennæ illi Candidatæ efficere conentur, contemplemur. Jactant autem sapissime præscientiam futurorum, imprimis quando sint oriundæ tempestates, tonitrua & grandines; nonnunquam autem etiam amissa aut furto ablata consulentibus possunt patefacere; colligunt etiam interdum ex hominis vultu, quemadmodum Cingari, secundam aut adversam fortunam imminentem. Nominis nimirum omen habere volunt, sagæ supra dictæ, quia sagire h. e. præfagire & vaticinari audent; unde etiam in nostris regionibus à nonnullis *weise Frauen* dici amant. Sine ulla verò difficultate ex futuris atque contingentibus illa, quæ ab ipsis dependent, prædicere possunt. Cum enim talia, juvante diabolo, perficiant ipsæ, sciunt optime, ubi & circa

quod tempus eiere tempestates debeant, atque cum ter-
 tum tempus illis ab ipso sit indicatum, facillime hoc præ-
 sagire possunt. Deus tamen, cujus permissione opus ha-
 bent, pro bonitate ac sapientia sua, exceptionem, quoties
 vult, facere omnemque conatum illarum frustrare potest.
 Facile itidem hominibus vela fortunæ pandere possunt;
 cum enim magister illarum facile ex antea peractis futura
 prævidere possit, sibi sacras de illis certiores facit, ut
 quid mali sit timendum, quid boni sperandum, sciant, &
 prædicant. Sic Saga, quæ habitabat Ender, à Saule con-
 sulta, præsagiebat interitum ejus in crastinum; Diabolum
 enim Sauli animus, in desperationem actus, nec non Phi-
 listæorum ingens copia & apparatus ad prælium ineundum
 haud latebat; unde quid propediem immineret, conje-
 cturâ poterat assequi, & per sagam prædicere. Quemad-
 modum autem homo ex signis cœli statum vitæ suæ sine
 temeritate, quid? sine impietate minime potest perveſti-
 gare, cum ab ipso Christo *Luc. XII, 29. nō pſeſſe cœlū* hoc
 est, speculatio superstitiosa cœli, sive ut Lutherus venit,
das hochherfahren sit prohibitum; uti egregiè de hac re
 differit Avunculus æternum colendus *Spirælius in Helden-*
Schrift p. 79. ita multo minus ab Orcō aliqua delineatio
 fortis est petenda, nec à sagis absque summa in Deum con-
 tumelia, oracula expectanda. Siquidem sortes nostræ
 in manu Domini, non diaboli; quare etiam nullo tempo-
 re apodictice sed saltem probabiliter eventum possunt
 nosse ac annunciare. Imò hæc præscientia non omnibus
 competit sagis; cum enim operationes Satanae sint multi-
 faria, per singulas sagas non omnes illas exequitur, sed
 hanc magis ad illam actionem, illam ad hanc peragendam
 instruit, ut una in hac magiæ parte magis excellat, altera
 in alia.

.ncl. §. XXV. Mirabilia verò etiam faciunt; cum e-
 nim Magistri omnium artium periti sint complices, statim
 ab ipso illas varii generis incantationes perdiscunt, atque
 exerceant. Notanter autem dico, *mirabilia* eas posse per-
 agere, non autem patrare *miracula*. Ea enim, quæ sunt su-
 pra naturam, soli Deo competunt; miracula autem edere,
 omnem naturam excedit, ideò Deo soli sunt adscribenda.
Incantata nunquam Spiritus immundus fecit, aut facere
 potuit; benè tamen *Incantata*. Sæpius etiam puras putas
 præstigijs adhibet, & glaucomata spectantibus objicit,
 quibus affecta illius Sægæ, oculos hominum decipere so-
 lent. Quare etiam non paucorum est opinio, veros ser-
 pentes non fuisse, qui à Magis Ægyptiacis è baculis fieri
 putabantur, sed per glaucomata saltim effecisse, ut specta-
 tores, illos veros esse serpentes, per errorem crediderint.
 Potest etiam esse, ut diabolus non produxerit, sed celeri-
 ter adduxerit veros serpentes, præsertim in Ægypto, quæ
 Africa provincia est, venenatorum animalium mater foe-
 cundissima. Agyrta enim Dæmon est velocissimus, qui
 summa agilitate varia suæ artis potest dare specimina;
 uti Max. Rever. Dn. D. *Alberti*, Præses hodie meus pluri-
 mum honorandus, in *Colleg. Pnevm.* nos edocuit. Memini
 etiam sæpius me ex hospite Magdeburgensi *I. N.* cive or-
 natissimo atque bene merito audivisse, eum cum adhuc
 Stolbergæ in ædibus paternis vitam degeret, sæpius ad ve-
 tulam aliquam, lac quæ vendebat optimum, tanquam em-
 ptorem fuisse missum, semper autem fores clausas, nec i-
 psum sine pulsatione admissum fuisse; evenisse autem a-
 liquando, ut fores præter spem minus rectè fuissent obse-
 rata, introisse hinc eum atque cum stupore animadver-
 tisse, eam ex clave mulgere lac. Hic sine dubio Amasius
 illius infernalis aliis in oppido surripuit lac, & huic, mira-

bili hoc modo, dono dedit. Conferatur Perillustis Dn. Seckendorffius in *Christen-Staat Lib. I. Cap. III. § 5.* ubi afferit, multas sagas ex laqueo aut ligno magnam lactis copiam mulisse, re ipsa autem compertum esse, incolas loci eo tempore lacte fuisse destitutos.

§. XXVI. Accedit ad mirabilia etiam transmutatio substantialis, & speciatim imprimis *Λυκαῖς Πρωτία*. Multi existimant, veram illis nonnunquam contingere transmutationem, quemadmodum etiam scribitur, eas in picas mutari, in laudata *Expugnatione Orci p. 185.* Sed non inficias imus, divinā potentiā mutationem hujusmodi posse fieri, quemadmodum uxor Lothi in statuam mutata probat; sed diabolicā operā in sagis hanc perfici negamus. Quicquid enim præstigiator hac in parte agit, astutiā peragere videtur. Sensum enim istarum muliercularum ita pervertit, ut existiment, se canes, feles, lupos, aut simile quid esse. Vel potest esse, ut diabolus nonnunquam formam assumat ejusmodi lupi, (Germ. *Beer-Wolff*) ut male credulum hoc hominum genus magis irretiat suis vafra-mentis. Interea, ut Wierius observat, ii, qui se in lupos credunt immutatos, immersi somno alicubi jacere comperiuntur, quorum somnia diabolus iis confundit imaginibus, quas hominum oculis præstigiōse in pueris vel insectandis, vel devorandis, sive in armento lādendo, aut longe lateque hinc inde vagando objicit veterator ille.

§. XXVII. Illis verò, qui pii sunt, & ab omni cum diabolo ejusque mancipiis consortio abhorrent, per hæc sagarum artificia, rectius maleficia, nocere connititur. Duplici autem modo, vel indirectè, vel directè hoc tentat. Indirectè; varias tempestates, tonitrua, grandines & fulmina excitando, quibus sæpissime fruges irreparabile

le

Idamnum accipiunt, hominesque fama laborare, nonnunquam etiam perire coguntur. Licet enim Deus auctor sit tempestatum, mittatque fulgura, *Job. XXXIX.* ita ut sagæ ne guttulam quidem Deo impediante proferre possent; diabolo tamen permittit tanquam principi aëris, non ratione creationis, sed inhabitationis, ut nonnunquam ex causis naturalibus in poenam & probationem hominum excitare queat tempestates. Potest etiam, ut peritissimus Physicus, hujusmodi aëris perturbationes sæpius ex causis naturalibus, vel congregatis in cavernis montium vaporibus sulphureis mirâ eeleritate atque tempore inusitato in certam à sagis præscriptam regionem transferre, ibique turbas dare; quod est aliud *μυστήριον* artificium.

§. XXVIII. Nequaquam verò pro lubitu hoc peragere potest, sed semper strictissimè permissionem divinam observare tenetur. Heu quanta, quanta nobis infixisset damna, nî à Deo bestia hæc immanis frantum pateretur! Totus jam periisset orbis, si Deus illi indulgisset; vehementissimè Jobi liberos ventorum vi abripere, atque opprimere potuit; servos etiam & pecora igne de cælo delapso absumere: quid nobis non faceret, si semper posset? Cum autem Sagæ arctissima conjunctione illi sint adstrictæ, superstitione illis præscribit media (qualia esse solent: Certos scribere characteres, herbas quasdam aut pilos porcorum coquere; scrobi effossæ aquam infundere; filices post tergum in occidentem ejaculari, torrentis aquæ arenam in aërem projicere, scopas in aquam intingere, cælumque versus dissolutas spargere &c.) quibus fiunt illius synergæ, atque aliqua ex parte cooperantur. Nec interveniunt saltim, ut *Godelmannus* voluit, sed etiam ut ministri, quibus aliquis utitur, aliquid efficiunt; aliàs enim
expe-

experientia docuisset, quod sublata Saga effectus nihilominus fuisset subsequutus; cuius contrarium communiter accidit. Exemplorum cum ubique extet ingens numerus, saltem unum attingam. *Bodinus* refert ex Actis, quæ vocant, Inquisitionis, Anno 1488. in diocesi Constantinensi aliquando grandinem & imbrem decidisse tanta vehementia & non sine magno ventorum impetu, ut per quatuor milliaria variæ fruges damnum ceperint maximum. Cum autem agricolæ vehementissime in sagas invehirentur, duæ illarum interceptæ sunt, Anna von Mindelen & Agnes, quæ primum quidem omnia pernegarunt; cum autem inquisitioni committerentur, falsæ sunt, quamlibet die aliquo in agrum sumptâ aqua, ivisse, scrobem effodisse, atque circa meridiem aquam scrobi infudisse, quod tanta exorta sit tempestas. Quemadmodum verò hoc satanicum genus tempestates movere, ita etiam facultate demonis fultæ eas remove possunt; suum in commodum inque aliorum detrimentum; uti *Paulus Gbirland. de Sort. 9. 6. n. 17.* docet. Non autem solum tempestatibus ladunt, sed & incendiis. Fincelius meminit, A. 1535. oppidum Sveciæ in *Rungenthal* subito incensum atque exustum esse; quod diabolus, operante saga, perpetrasset.

§. XXIX. Directè simile quid tentat diabolus, idque vel mediatè, vel immediatè. Mediatè per intoxicata, & veneno mista; quemadmodum supra audivimus, sagam prænobili puellæ obtulisse nucem venenatam, quæ huius esu miserrime torquebatur; Item quando occasionem præbent eundi per loca putridis & virulentis habitibus scatentia, ut *D. Jac. Martini* existimat, in *dissert. de Act. Mag. §. 26.* Huc etiam pertinet, quando corporibus aliorum immittunt vermes, aut erucas, communiter *Eben* vel *böse Dinger*/unde intolerabiles cruciatus. Ludit diabolus

bolus hac ratione cum lamiis ut circulator, quo sibi per-
suadeant, omnia suis incantationibus, pulveribus & signis
esse adscribenda; Cum tamen solummodo ab ipso pro-
ficiscantur. Quemadmodum autem supra diximus, sa-
gas ciere & remove tempestates posse; ita etiam asseri-
mus, morbos inflictos per sagas (salva Theologorum sen-
tentia, qua Magicam hanc Medicinam non negant, sed
improbant & prohibent,) curari posse. Exempla si lubet
inspicere, duo proferamus. De Carolo Martino Praefe-
cto Læodunensi refertur, eum cum audivisset in vicinia
pauperem mulierem, in Valle à Saga esse fascinatam, mi-
sericordia commotum, sagæ necem interminatum fuisse,
nisi morbum foeminæ illi adimeret. Itaque illa ad pedes
cubilis venit, vultum in terram demittens, manus jun-
gens, diabolum maximum magna voce appellans, subinde
preces renovans, voces incognitas aliquot repetens, fru-
stra panis ægrotae tradit, quæ eodem momento cœpit con-
valescere. Contigit etiam meo tempore in aliqua urbe,
ut vir quidam magnæ dignitatis certo tempore cruciatus &
dolores senserit ingentes; tandem vetulæ maritus ebriosus
falsus est, se suamque conjugem illi hoc parasse balneum,
quo audito, ulterius Magistratus inquisivit, fatente tan-
dem reo, se, cum equus illius in finibus suis sæpissime pa-
stum ivisset, tandem conclusisse, damnum hoc alio modo
se vindicaturum esse; quare una cum vetula se aliquando
ex singulis equi vestigiis partem arenæ sumsisse, atque in
mersupium reposuisse, quod conjux in camino suspendis-
set, idque singulis diebus circa meridiem acieulis gran-
dioribus punxisset, ex quo dolores ingentes & acerbissimos
ille hausisset; compertum etiam est, statim post intermissio-
nem illius punctionis & abjectionem marsupii nullum
eum amplius cruciatum animadvertisse.

§. XXX. Nulli autem ætati videntur parcere; infantes enim cum adultis infestant sæpissime, nec est, ut de illis amplius quid proferamus, cum supra jam notaverimus, quomodo baptizatis & nondum baptizatis insidentur; hoc saltem addam, eas ex coctis infantium corpusculis unguentum suum, quod in Italia unguentum paganum audit, conficere, eoque sanis obesse.

§. XXXI. Adultos autem variis lædunt modis, speciatim etiam pestilentissima illa ligatione, quæ conjugibus magno est impedimento. Diabolus enim, spiritus immundus & fornicationis patronus, ordinem sacrum conjugalem non uno modo infestare studet, ac imprimis hoc nefando, quo animus conjugum concors diveliatur, & pactum venerabile rumpatur. Licet enim naturalibus non destituamur causis; quæ coituris possint esse impedimento; ille tamen stygius veterator nonnunquam cum asseclis suis nequissimis hoc operatur, inque ipsis nuptiis novos conjuges magicè ligat. Modus videtur esse in aprico; vulgo enim seram in ipso copulationis actu cum incantatione claudunt, eamque una cum clave in aquam aut puteum projiciunt, aut ligulas implicant, unde diabolicum hoc scelus etiam *Nessel-verknüpfen* dicitur; quanquam Scholastici & Casuistæ communes modos impedimenti recenseant quinque, quos apud illos vide. Nam juveni mihi honestas indicat silentium.

§. XXXII. Utrumque autem nonnunquam ligant sexum; masculi tamen est frequentior. Conferator *Gerbardus Tom. VII. Artic. de Conjug. 66.* atque *Godelmann. dict. tract. Lib. III. c. 6.* Exemplum nobis sistit Celinde, quæ in ipsa nuptiarum solennitate à mago attracta deliquium animi repente passa fuit; *Expugn. Orci. p. 248.* Probabile vero est, quod Casuistæ tradunt, maleficium illud ligaminis ali-

liquando esse absolutum seu universale, aliquando tantum respectivum, puta respectu solius conjugis: aliquando perpetuum, aliquando temporale. Dubito verò de absolute perpetuo. Quemadmodum enim nullam Pluto infernalis possidet potentiam absolutam, sed semper illa ad beneplacitum Altissimi est restricta; ita etiam hac in re permissum temporis spatium nullo modo potest ampliare atque prolongare, sed cum fuerit præterlapsum, nodum iterum solvere tenetur. Quicquid etiam hac in parte Medicis est impossibile, sagis evadit possibile; possunt enim, imprimis si ligamen adhuc possideant, aut illud recuperare possint, facilimo modo iterum nodum rumpere, eoque conjuges liberare. Exemplum vide apud *Paulum Gbirlandum in Sort. 6. n. 15.*

§. XXXIII. Atque hac ratione mediate sagas hominibus nocere probavimus; jam, immediate hoc eas etiam præstare posse, ostendemus. Immediate verò dicimus nocere sagas, si sine ullo adhibito instrumento per se ipsas damnum aliis infligant. Communiter verò sic sagæ visu lædere, atque, ut vulgo putatur, infantes emaciare dicuntur; probabilius autem videtur, non intuitum, sed halitum venenatum ex oculis aut ore quandoque emissum id præstare. Deinde multum etiam potest pusillanimitas, & pavor aspicientis conferre. Nam qui vetulam extimescit, tum male compositum vultum intuetur, sua sibi cogitatione malum conflat. Nemini etiam imaginatio- nis vis potest esse ignota, (de qua integrum librum conscripsit doctissimus Medicus, *Tb. Fienus*,) ex qua non leves sunt motus spirituum & humorum, qui per eam excitantur & varias alterationes producant. Simile quid *Plinius Lib. VII. cap. 2.* & *Gellius Lib. IX. N. A. c. 4.* de Triballis & Illyriis tradit, qui visu effascinarint, quos diutius sint intuiti.

§. XXXIV Non visu autem solum, sed quaudoque invasione ipsa homines infestare assolent. Sic *Cass. Gold-
wurm* refert, in dioecesi Argentinensi, sagas lignarium aliquando, ut ipsi videbatur, sub grandium felium forma invasisse, atque gravissime vexasse, ut tandem commotus fuerit, vim vi repellere, atque rutro se defendere, quem postea eventus edocuerit, eum non feles, sed sagas vulnerasse.

§. XXXV. Quemadmodum autem homines, ita bruta quoque, ut eò magis hominibus noceant, nonnunquam laedunt. *Sprengerus in maleficio* meminit Sagæ, quæ tres & viginti equos mercatoris Ratisbonensis affecerit morte, dixeritque fossam tantummodo à se factam esse, in quam pulveres à diabolo sub limen januæ injecti fuissent. Nequaquam autem omnia bruta morti tradere conantur, sed plurima si possunt reddunt inutilia, lac suffurando, abortus procurando, vires debilitando, aliaque damna inferendo; de quibus omnibus nobis tacentibus experientia satis superque testatur.

§. XXXVI. Quicquid autem vel hominibus vel brutis nocendo hac in parte præstant, Dei permissione, saltem faciunt. Vide supra §. 7. Antistes Magdeburgensis quondam, de Pastore Neopoleos retulit, Sagam 1653. Wolmirstadii combustam, fassam esse, voluisse se sapius Pastorem illum in periculosum morbum conjicere, nunquam autem, Deo nolente, potuisse. Quem fugit etiam iudices lædi ab iis minime potuisse, licet voluerint? Atque hoc singulare privilegium iudicibus à Deo concessum esse videtur, quo sine metu iustitiam exercere possint. Idem verò & aliis piis hominibus competit. Sola nempe illa, ad omnia utilis Pietas, ardentibus cottidie precibus fulta, satanicam potentiam repellit, atque avertit, quod exemplum

plum Rostochii in iudice corroborat; Illi enim, perhibente *Godelmanno*, Diabolus à saga imploratus, damnum inferre voluit, in carcerem autem ad sagam reversus, dixit se nihil exequi potuisse, propterea quod precibus Deo se commendasset. Deficiente verò Dei permissione, brutis etiam diabolum & sagas nihil mali infligere posse, impotentia & petitio Diaboli, quo migraret in suos, ad oculum demonstrat *Matth. VIII. 31.*

§. XXXVII. Vidimus hætenus rem quam habeant cum hominibus; jam ad enarrandam conversationem, quam sapissime Acharontica illa gens cum dæmone instituit, pergimus. Offert autem hic se nobis vexata illa, & à multis prolixè tractata quæstio, num sagæ ad conventus suos à Diabolo revera portentur aut abducantur? Nos per duas propositiones particulares totam rem breviter expeditimus. Aliquando nimirum verè, aliquando tantum apparenter id fit. *Vere*, quando revera atque *corpore* transportantur; *Apparenter*, quando incantationibus diabolicis deluduntur, ac somnis ecstaticis atque profundis mentes illarum obfascinat veterator, ut volare, comessari, saltare videantur sibi. Ab hac nostra sententia Andius ille sine Bono, uti à nonnemine anagrammaticè salutatur, *Joannes Bodinus*, discedit, existimans, abreptionem apparentem etiam fieri revera, hoc saltim discrimine, quòd animus tantum abripiatur, corpus verò inanimatum domi relinquitur. Sed hanc sententiam esse absurdam, sole meridiano clarius apparet. Quis enim solutionem animæ à corpore dicet sine interveni mortis fieri posse? Si mors intervenit, resurrectione corporis dæmones mortuos resuscitare posse sequitur; quod miraculum, & solius Dei proprium, artibus autem magicis nulla ratione, ut supra diximus, effici potest. *Nostre ve-*

rò assertio probari potest ab experientia, possibilitate, atque confessione sagarum. *Experientia*; Ita *Delrio* adducit mulierem, quæ maritum secum duxerit, qui tamen cum non decenter se gereret, atque inconsiderate nomen Dei eloqueretur, recedentibus conföderatis mansit solus in loco abrepto, re ipsa expertus, non inanem illam aut imaginariam fuisse abreptionem. Et quis animo vellet fluctuare, Diabolum hac gaudere *possibilitate*, cum non excedat vires diaboli? Spiritus enim licet sint diaboli, formas tamen assumere corporeas possent, si opus haberent, quibus mediantribus operationes tales edere valerent. At verò his ambagibus non videtur opus esse. Quæ enim hac in parte est bonorum angelorum potentia, ea & malorum. Jam autem exemplum Habacuci translatum notum est; E. & diabolis competit potestas in sagarum corpora transportanda. Nam qui essentia conveniunt, illos etiam in naturali potentia convenire concludimus. Præterea, ab actu hic quoque ad potentiam V. C. Celebris est apud antiquos scriptores Simonis Magi evectio in sublime. Vid. *Epiphan. hæres. 23. Euseb. Lib. XII. cap. 14. &c.* E Recentioribus refert *Lutherus ipse in Colloquiis Mensal.* Diabolum sacerdotem Halberstadiensem, Magum, dictum Joannem Teutonicum, Anno 1217, noctu abripuisse, atque in tres urbes duxisse, in quibus Missam in festo Nativitatis Christi celebrasset. *Confessio* etiam unanimis sagarum veritati magnum videtur accendere lumen; licet enim non omni, nec semper sit credendum, quoniam diabolus quandoque mentes illarum effascinat, tamen si *ἐμνοῦμαι* hoc asserunt, non possumus non aliquem illis relinquere locum.

§. XXXIX. Apparentem abreptionem iterum experientia atque possibilitate claram reddere possumus.

Mega-

Megalander noster *Lutherus* meminit iterum historia ex Joh. Keisersbergio, quod vetula aliqua ut prædicatorem, argueret mendacii, qui talia docuerat esse falsa, serio eum vocaverit, & adspectante illo sese inunxerit, sedensque in furca, jamque volens evehi, statim obdormiverit, & quibusdam gestibus hinc inde se moverit, donec de scamno deciderit, & vulnus in capite acceperit. Sapius etiam laudatus *Carpzovius* de Saga quadam scribit, *Crim. II. q. 48.* quod quæstionibus exposita confessa sit, se ea ipsa nocte ac hora interfuisse lusibus diabolicis, qua maritus juramento præstito asseruerit, se eam tum in lecto diligenter observasse.

§. XXXIX. De Tempore si quærat, hi conventus imprimis in diem Walpurgis incidere dicuntur. Dicitur autem ille à virgine hujus nominis in coenobio ad urbem Eisted in Bavaria, ordinis Benedicti, perhibente *Dress. de Festis p. 98.* quo die alias Philippi & Jacobi Apostolorum celebratur festum. Jungitur huic Johannis & Jacobi festivitas, quâ solenniter conveniunt. Verosimile tamen est, non omnes semper convenire, sed jam hunc pagum, jam illum seorsim comparere; uti supra prædicatus Viri omni doctrina politissimus in *Exp. Orap. 182.* docet.

§. XL. Locus in diversis regionibus est diversus; plerumque autem comitia in sylvestribus, montanis vel subterraneis atque ab hominum conversatione diffinis locis habentur. *Mela Lib. 3. cap. 44.* montem Atlantem nominat; *de Vaulx* Magus Stabuleti decollatus, fatebatur 1603. in Hollandia congregationem frequentissimam fuisse in Ultrajectinæ ditionis aliquo loco. Nobis ab hoc conventu notus atq; notatus mons Bructerorum, Melibocus alias dictus in ducatu Brunsvicensi, vulgo der Bloßberg oder Demeberg, Peucero der Brodersberg & Tilemanno Stel-

la der Vogels-Berg/ perhibente *Ortelio in Theſauro Geo-
graph.* Sed cum de re ipsa jam differuimus, de loco non
adeo solliciti sumus. Vide sis etiam librum sæpius comme-
moratum *E. O. p. 309. 328. seqq.*

§. XLI. Ultimum ac quidem pessimum actionum,
jam aggredimur genus, nefandum nimirum atque spurcis-
simum cum diabolo congressum, quem nonnulli reverà fi-
eri asserunt, alii autem, & quidem, uti videtur, melius in-
ficientur. Illi pro sua sententia tuenda asserunt corpora ca-
cangelorum assumpta, quibus mediantibus cum sagis coire
possint. Sed, licet illa nonnunquam assumere possint;
negamus tamen, actiones sic posse perpetrari eas, quæ à
sola dependent humanitate, qualis est generatio. Jam
autem cuilibet constat, ad eam spectare semen, quod non
nisi ab alimento descendit; unde autem angeli alimentum
capiant, cum essentia sint spiritualis? Quare nullam ma-
teriam etiam generationis, hoc est, semen habere possunt.
Sed asseclæ hujus sententiæ objiciunt: quod non habet
per se, potest possidere per accidens dæmon. Cum enim
sit spiritus callidus, facile alii surripere, sagæque infunde-
re poterit. Sed, quanquam in aliis rebus talibus possit uti
præstigiis, nequaquam tamen illæ in generatione locum
inveniunt. Nam generatio non admittit tot ambages, ut
semen, tanquam valde spirituosum, prius surripi, deinde
integrum & validum transferri, & tandem in uterum sagæ
immitti possit. Sed, quò rem suam stabiliant veræ gene-
rationis assertores, obtrudunt locum illum decantatis-
simum *Gen. VI. 4.* Ex hoc, inquit, luce clarius patet, dæ-
monem cum sagis posse coire; expresse ibi enim asseritur,
quod filii Dei, qui dæmones, ingressi fuerint ad filias ho-
minum. Nolo fabulam ex nugarum pleno Zenorena à
Maxime Rev. Dn. D. Pfeiff. adductam pluribus recoquere,
atque

atque, quinam illi filii Dei fuerint, eruere; videatur ejus *Pres-*
der Erquid. *St. Schamebassai & Usiel* fornicatoribus at-
que spurcissimis angelis; nobis autem sufficiat inpresen-
tiarum ex *Bisfelii Ruina Illustribus Dec. I. pag. 287. & 288.*
simile figmentum afferre: *Filii Dei*, inquit, non angeli, sed
homines, divinis olim addicti; posterius *Setbiani* stirps huma-
na. Sane delirio hisce plurimum, ac præter omne meritum,
angelorum est infamata natura: quæ reverà tam corporum,
quam desideriorum *Veneris* experta est: ac quando, malis in-
spiritibus, usum tori vel exercet, vel patitur, eam illa vo-
luptatem obscenam mentitur, non experitur. Mentitur i-
gitur *& Mabomedes sacrilegus*, dum *Harodum & Marodum*
cælestes genios narrat, à Deo quondam in terras esse missos,
ut mortaliura in mores, ac tribunalium præsertim equita-
tem, inquirerent; eos autem in ades incidisse, pernoctandi
gratiâ, quarum dominus domo tunc abesset; sola verò præsens
esset, elegantis formæ, mater familias. Hanc eos, post accusa-
tum apud illos, solitis uxorum querelis, virum suum, adhibu-
isse mensæ; cœnatasque delicatissimis epulis, vini generoso-
ris copiâ, perlaute tractasse. Verum illos, cibis insartos, ac
temeto saucios, in hospite cupidinem exarsisse: sollicitatam-
que conatos opprimere. Mulierem spondisse, gratificatu-
ram se, si prius ab eis, quânam viâ tenderetur in cælum, &
indidem rediretur, didicisset. Id angelos ei confestim, quan-
quam arcanum ingens, aperuisse. Sed illam hanc usam noti-
tiâ, delusâ geniorum expectatione fœdâ, sursum in cælum e-
volasse: tantique sceleris tentati reos, apud Deum, angelos
peregisse. Secundum quæ, mulierem quidem accusationis re-
tulisse pretium; uti *Veneris* in stellam transformaretur. *Ha-*
rodum autem & *Marodum* sollicitationis improba reportas-
se pœnam: ut ingenti ferrea relegati catena, capite, corpore-
que medio tenus, *Babylonis*, nescio quo puteo demersis, pedibus
F sur-

sarsum versis penderent; laturi sortilegium hoc, & tam cruciabile supplicium, quoad homines terra ferret. Hactenus Bisselius. Nugae! Rectius, uti simplicius, statuitur, filios Patriarcharum id temporis rem cum filiabus hominum profanorum habuisse. Quod autem congressum *prolificum* cum sagis attinet, mihi prae aliis arridet sententia Praeceptoris ac Promotoris mei *Dn. D. Alberti* in Collegio Physico data, diabolum non adhibere ambages, furando & transferendo semen alienum, sed quando rem videtur habere cum saga, loco sui supponere magum, quod facillime praestare potest per praestigias. Consulto autem dixi: *prolificum*. Nam qui talis non sit, à diabolo per praestigias, adhibitis ceteris instrumentis, facile fieri, & sagae titillando falli possunt. Plura de hac re differit *D. J. H. Pott*, quem vide sis in *Tr. de exitu nefando sagarum*.

§. XLIII. Atque sic historiam sagarum, quantum in nobis situm fuit, pertexuimus; placet ex *Bisselio* adhuc eam insigni diaboli facto claudere. Quemadmodum in omnibus se ut simiam Dei; ita etiam Dei instar post exhalationem animae se fecisse Divas suas vult videri. Doctissimus ille Jesuita in *Dec. II. Ruin. Illustr. p. 277*. Nos, inquit, annis abhinc quinque supra viginti sagam novimus, aniculam, quam, plurimorum licet scelerum ream, ac sathanici concubitus damnatam, Sathanas tamen Divam facere conatus est. Eam enim, postquam, sub Augusti mensis exordium, carnifex fuisse strangulatam, in cineres incendio redegit: nocte proxima mulieribus, eorundem criminum participibus, Lucifer infernus exhibuit eum radiis circum caput, admirabili, & totius corporis splendore gloriosam. Id agebat, ut illam & Deam, & caeli consortem esse, mulierculis probaret, confectusque ita dicebant, prisci, pro foederatis: ut est apud *Eccl. III. 17*. *Jeje*, quo minus formidarent.

CAPVT III. PORISMATICVM.

PORISMA I.

Revera dantur Sage.

Sequitur hoc ex dictis; contra Atheos eorumque agnatos, qui diabolum & consequenter sagas quoque negant. Refert *Petrus Mamorius*, observante Polyhistori insigni *Spizelio* de *Gvilielmo Lurano*, à *Bodino M. Wilhelm de Line* dicto *c. l. p. 8.* Doctore Theologo, accusato magicarum artium, condemnatoque A. 1453. 12. Dec. quod diabolo promississet, se prædicaturum, fabulas esse, quicquid de magis dicatur; quin etiam penes ipsum mutæ obligationis instrumentum fuisse inventum, quo egregius scilicet iste Theologus dæmoni fidem dederit, iuraveritque, se publice docturum, nullam prorsus ejusmodi de sagis sermonibus fidem esse tribuendam. Hujus farinae *Petrum de Apone*, medicinæ Doctorem, etiam fuisse *Bodinus Dam. p. 7.* memorat, qui nullos esse spiritus, nec sagas acerrime propugnabat; eventus autem docuit, eum maximum in Italia fuisse magum. Ex hac perversa defensione fuit etiam nonnullorum de pœna sumenda sententia mitior, siquidem hac ratione *Abrahamus Palinghius* sagas adversus judicium severitatem defendit. Wierius etiam quo minus Præceptorem suum, sua ætate Magorum principem, *Cornelium Agrippam* nec Dominum secum ducentem, illius nigrum canem, h. e. diabolum offenderet, neutiquam illas esse puniendas, evincere conatus est.

PORISMA II.

Strigeportium Jus Canonicum c. Episcopi, 26. qu. 5.
perperam negat.

DE veritate iudicii huius nostri è supra dictis constat. Nec Juris Canonici autoritas contra rationem & experientiam quicquam valet. Quomodo verò Cadmei fratres in Papatu hic invicem pugnent, vide apud Voetium *dispp. selectar. pars 3. p. 579. seq.* Laborant quidem, inquit ille, ut Jus Canonicum post emendationem Gregorii XIII. diserte in negatione Strigiportii perstans cum communis modernorum sententia & Bullis Innocentii VI. Julii II. Adriani VI. Clementis VII. conciliant: sed frustra. Del-Rio ad desperationem adductus *Libr. V. Sect. 6. & 16. nodum rumpit, fuse differens, Canonem illum nullius esse auctoritatis.* Optime. Bene dicenti nos applaudimus.

PORISMA III.

Neutiquam licitum est à demone petere aliquod officii genus, puta consilium, sanitatem & ejusmodi, etiam citra pactum, neque etiam ea obsequia oblata acceptare.

Claret è supra dictis. Non enim facienda sunt mala, ut eveniat bonum; juxta Canonem Juris Nat. repetitum à Spiritu S. *Rom. III. 8.* Contra Jesuitam, Leonardum Lessium, statuentem dicentemque *Lib. 2. de just. cap. 44. dubio 10. licitum esse, petere verbo à diabolo, ut desinat nocere, modo id non petatur deprecando.* Sed nostra assertio firmiter tenenda est ab orthodoxis; ut rectè ex ipsis Pontificiis inquit Raphaël de la Torre, Theol. D. & primaria Cathedra Salamancensis Professor, *summa Theologica. Tom. II. pag. 150.* ubi Raphaël hic de illo Satanae patrono pluribus triumphat,

PORISMA IV.

Impie Pontificii nonnulli matrem Lutheri pro Soga habuerunt, sicut Patrem pro diabolo.

Con-

Consequentia est firma: Matri Lutheri non competit
 definitio *saga*; Ergo impie illi tribuitur definitum;
 Contra calumniatores è Papistis. *Fontanus* enim non e-
 rubuit asserere, ex concubitu Dæmonis incubi cum ma-
 tre *Saga* (quam *Sapius* balneatricem fuisse scribit) hanc
 prolem, Lutherum, esse natam. Eodem modo cum *Joh.*
Naso, hoste Lutheri infensissimo, *Greserus* prodit, Patrem
 illius fuisse Satanam, qui in forma incubi assumpta, cum
 matre coivisset. Idem sentit infamatus ille *Kostoffel Co-*
chlaus, nec non *Benedictus Genebrardus*, *Professor Paris.* in
Chronolog. aliique, uti adnotat *D. Hoë in Triumph. Luth.* p. 3.
 Quemadmodum autem frequentissime hæc videtur men-
 daciorum esse natura, quod testante *Lactantio*, coherere
 non possint: Ita etiam singuli hujus atrocis mendacii Au-
 tores circumstantias alio modo enarrant; nonnulli enim
 in balneo, uti *Serarius*, alii in ædibus Lutheri, uti *Wierius*,
 alii in coelibatu, alii in conjugio nefandum contigisse,
 concubitum, referunt. Sed Deus te increpet, Satan! *Satanas!*
 Tanta verò hujus mendacii est fœditas, ut nonnulli Ponti-
 ficiorum hoc ipsi refellant & eoarguant. *Florimundus*
Remundus, perhibente *Dannhausero in memor. Lutheri* p. 5.
 Consiliarius quondam Regis Galliz, ex Calviniano Ponti-
 ficus factus, sub cuius nomine Jesuita Ludovicus Richeo-
 mius in scriptis later, attestante splendido Ecclesiæ Ham-
 burgenfis quondam Sidere, Avunculo meo desideratissi-
 mo, *D. Ant. Reifero*; (cujus Dn. Fratrem una cum tota sua
 & illius familia, clementia divina Numinis prosperitate,
 uti valetudinis & fortunæ, quam diutissime largiatur!) in
Erinnerung der Ursachen/ *prefat.* & successore dignissi-
 mo Dn. *D. Mayo* in *Vind. Luth. Apoc.* p. 68. candidè: Ego,
 inquit, matrem Lutheri cum Dæmone rem habuisse, pro vero
 affirmare volo. Huic etiam consentit *Henricus Spondanus*

Apomiarum in Gallia Episcopus, qui nullo modo in *Annales Baron. ad A. 1517.* Lutheri matrem in crimen vocat, sed potius hanc prolem ex homine, sicut ceteros homines, procreatam esse affirmat. Pluribus mendacium hoc castigatum videtis in *D. J. Mulleri Defensio Lutbero & defensione defensi Lutheri.*

PORISMA V.

Johanna de Arc' non fuit Saga, sed heroina.

Nititur eadem, quâ prius, consequentia. Fuit autem hæc Johanna de Arc', aliàs insignita pucelle de Orleans, ovibus primum pascendis operam dans, A. 1419. celebris in Gallia, & in ducatu Baarensi Lotharingiæ, penes Vo-
coleur nata. Contigerat tum temporis, ut Angli duobus commissis præliis, victores atque dominatores totius fere Galliæ evaderent; sed hæc puella animo erecto atque magno profitebatur, se adjutricem Carolo VII. in bello futuram, Anglosque feliciter à finibus Aureliæ, pulcherri-
mæ ad Ligerim urbis, profligebat, Regemque armata ma-
nu Rhenum ad coronationem ducebat; oppugnatis autem atque expugnatis multis urbibus tandem ab Angelis capta atque sub prætextu veneficii, quod ex variis rebus semper feliciter gestis concludebant, 1430. Rotomagi combusta
est; familiam illius Carolus ille nobilitavit, unde posterius de Lys nomine notabantur; Uti pluribus hoc refert *Zeilerus in Reiss-Beschr. durch Francfr. cap. 3. Steph. Pasquier, Richardus de la France Lib. 6. cap. 4. & 5.* Quod etiam gesta ejus ad posteros transmitterentur, statua, in qua imago il-
lius sculpta, sagoque induta cernitur, erecta, atque in pon-
tem Aurelianum posita fuit; quemadmodum hoc etiam ex discursu Geographico *Plur. Rev. M. Guntberi* didici.
Dicimus autem eam non sagam sed heroinam fuisse, per
repe-

repetitam (à definitione ad definitum, negative quoque) consequentiam. Possent quidem actiones ejus, feliciter semper peractæ, atque à muliebri genere alienæ aliquam, gignere suspicionem; sed quem fugit, fortunam audaces juvare, atque nonnunquam mulieres, viros antecellere multis? Clare hoc nos illa inter columbas enuerita Semiramis, primum Menonis, dein Nini uxor, edocet; illa enim animo virili hostes plurimos repulit, atque incompitis crinibus ad prælium festinavit. Videtis post antiquos Scriptores à junioribus *Biss. Ruin. Illustr. Dec I. p. 462.* Quicquid verò uni potuit contingere, illud etiam de alia conjicere non erit absurdum.

PORISMA VI.

Mulier que Attilam à finibus Augusta retraxit, Amazonum similis, non saga videtur fuisse.

Cum nuper in Patria dulcissima Evangelicæ veritatis scatebra, ut *D. Schupp. in Apolog. p. m. 205.* audit, per aliquod tempus essem, etiam antiquitatem illam celebratissimam, ac in turri Minoritarum egregie ad iconis adjunctæ modum depictam, de muliere scil. illa audace Attilam in fugam conjiciente, contuitus sum oculis, quam Sagam vulgo credunt fuisse. Videtur enim multis hoc certum, ex actione illa haud vulgari, qua ter repetita, voce horrenda RETRO, Attilam totius id temporis orbis fere hostem, atque devastatorem pessimum, nec non flagellum Dei gravissimum, à finibus Lyci feliciter repressit. Copiam inscriptionis fecit mihi Amicus, Cognatus atque Fautor colendissimus, Symmysta Augustanus *M. G. Spizelius*, ex refertissima Parentis Bibliotheca, qua adscripta tota illustra-
clarius sese habebit.

Pictu-

Pictura & inscriptio in turri hoc modo se habet

ATTILAM. ANNO. CDLIV. FANATICA. MULIER. IN. LICI. TRANSITU. CON-
STERNANTER. HORRENDE. INCLAMANS. RETRO. ATTILA.

Henpoldus totam rem sequentibus latino & vernaculo
idiomate scriptis distichis includit:

Anno

Anno quatercentesimo
 Quartoque quinquagesimo
 Partum sacra post virginis
 Audax; furensque foemina
 Perterrefecit Attilam
 In transitu celeris Lici
 Ubi vires recolligit,
 Ter clamat alto murmure
 Fugam capeffe o Attila.
 Res ut vides hæc integra
 Hominum duorum nititur,
 Nempe Attilæ, atque Foeminae
 Ut nunc canam, fundamine
 Oenotrium postquam solum
 Furens reliquit ultimo,
 Ibat domum cum milite
 Præterque spem sic accidit,
 Occurrit illi percita
 Oestro, caballo foemina,
 Clamore rumpens sidera,
 Magno terrore consonans
 Dilecte nobis Attila,
 Fugam salutem querito,
 Omnes abomintabili
 Hoc territi sunt omine.
 Velut viatoris lepus
 Transversa tentat limine
 Sibi viator autumat,
 Instare casus pessimos.

Das heist auff teutsch fast ungelahr
 Vierhundert, funffzig und vier Jahr
 Nach Christi des Herren Geburt
 Als damahlen gezelet wurd.
 Ein unsinnig Weib böser Art/
 Den Attilam erschreckt hat/
 Als er wolt über den Lech setzen
 Den Aussprung sichs seines Lends ergötzen/
 Schrey sie drey mahl greulich alda:
 Weich hinter sich O Attila.
 Die ganze Historie wie du siehst/
 Auff zwö Person gegründet ist.
 Den Attilam und einem Weib/
 Davon ich schon weiter schreib.
 Als aus dem Land Italia/
 Das legemahl zog der Attila
 Nach Hauf mit seinem ganzen Heer/
 Ist ihm damahls ohn alle Befehr/
 Begegnet auf eim stolzen Ross/
 Ein rasend Weib unsinnig groß/
 Die mit gar erschrecklicher Stimme
 Drey mahl die Wort zuschreyen ihm/
 O du mein lieber Attila/
 Weich hinter sich jurcket alda.
 Das hielt nun nach laut der Geschicht
 Für ein böß Zeichen männiglich/
 Als wann noch einem dieser Zeit
 Ein Haas läuft über den Wegschaid.
 Hält mans für ein Prädagium/
 Ja für eine böse Weissagung.

Carolus Stengelius in Commentario Rerum Augusta-
 narum Part. I. cap. XXIII. rem ita depingit:

Anno CDLI. Attila Hunnorum Rex ex Pannonia maximum &
 apparatissimum in Galliam exercitum duxit. Is omnium post ho-
 mines natos mortaliū maxime ferox, & superbus, qui obvia quæq;
 fulminis in morem protrivit, disjecit, atque V. Beda teste, adeo in-
 tolerabilis Reipublicæ remansit hostis, ut totam pœne Europam
 excisis civitatibus atq; castellis corroderet. Prodidere privati Au-
 gustanorū annales, urbē ejus tempestatis vi concussā, fœde vasta-
 tam, & diculam, quam cœmiterio post Afræ mortem additam dixi-
 mus,

mus, inflammata, nec quidquam præterea de tanta clade memorant. Attamen Nicolaus Olaus hæc præterea scribit: adhuc traditur quædam mulier fanatica, equo infecta, Attilæ redeunti ex Italia in Pannoniam, sub trajectum Lyci amnis, inter Rhætos & Vindelicos defluentis, ter frementi voce acclamavisse: Retro Attila. Hæc Historia nostra ætate depicta est in turre, prope Ecclesiam Minorum Conventualium. Constat hinc, mulierem illam fuisse fanaticam aut valde iracundam; ex his autem inferri non potest, eam fuisse sagam; nam si omnes mulieres furentes, aut iræ æstro percitæ, huic societati essent adjungendæ, pauci in universo orbe extarent anguli, qui sagis non abundarent. Potius inde colligimus, fuisse mulierem multum in bello versatam, nec ulla hostium copia perterritam, atque ex his magnam. Sicuti ejusdem generis mihi videtur illa fuisse, quæ Druso privigno Augusti, cum Albim transire vellet, apparuit eumque ne ultra progredereetur, prohibuit. Dicimus autem eam Amazonum similem fuisse, sive ad antiquas sive recentiores respicias. De illis Justinus Lib. II. cap. 4. alique videri possunt. De his perhibent quod in Imperio Monomotapa, Africa regione, vivant, atque vice militum in bellum proficiscantur. Quemadmodum verò nonnunquam canes in re militari ibidem adhibet Rex, ita has Amazones furore canum instar pugnandi cupiditate etiam in hostes flagrare. Quod autem nonnullas gentes in usu receptum habere legimus, ut nempe summo cum furore atque clamore hostem invadere atque repellere tentent, quemadmodum de Turcis atque Tartaris constat; ita ab hac Amazone Augustana idem potuit observari. Nec inficias ire volumus, in summis nonnunquam Rerum publicarum civitatumque angustiis Deum heroinam aut bellicosam mulierem excitavisse, quæ, ipsius ope fulta, multas legiones antecellere potuerit militum. Frequentissime enim Deus, quo auxilium illius longe lateque pateat, per organa despecta, atque per se nihil valentia operatur. Nolumus, quæ ab aliis dicta, recoquere; quilibet historiarum ecclesiasticarum profanarum leviter tinctus exemplis haud destituetur, multasque mulieres instar Fulviæ Antoniæ uxoris, nihil muliebri præter corpus gessisse fatebitur. Fluit itaque consequentia nostra iterum ex Loco de definitione ac definito. Quæc. mulier opera.

operationes suas in conspectu omnium, easque magis bellicosis quam magicas edidit, ea sagarum numero est eximenda. Jam autem nostra hic adducta &c. Ergo. Minor videtur probatione ulteriori non indigere. Ex antea enim dictis satis abundeque apparet, nequaquam eam sagarum instar nocturno tempore Attila aut illius exercitui obfuisse, se luce serena obviam ivisse. Quis etiam unquam tale factum sagarum factionibus adscriptum legit atque invenit? Quemadmodum itaque avium genus ex cantu, campanarum ex sono; ita sagarum ex operatione cognoscimus atque dijudicamus.

Et hæc fuerunt, quæ tanquam primitias studii nostri Academici Patronis atque Fautoribus offerre ausi fuimus. Ingenue autem fateor, nulla in parte hæc esse tanta, ut voluntatem eorum explere, atque vexatissimæ huic obscurissimæque materiæ lucem accendere polleant; siquidem multa aut plane non, aut saltim extremis, ut ajunt, digitis pro imbecillitate virium atque ingenii attigimus. Spem autem non dubiam habemus, fore, ut satis hæcenus perspectus, ac per aliquot annos erga nos abunde declaratus favoris ac benevolentiae ulterius nobis adspiret Favonius, hæc non Patroni illa, qua semper assolent, humanitate in filios, levitati calami ignoscant, memores sapientis asserti;

In magnis & voluisse fat est.

Gloria sit Soli, qui regit astra Poli.

**Ad Celeberr. DN. SPIZELIVM,
Theologum Augustanum.**

EN! Tuus ut Te pone sequi Stridbeckius audet!
Namque suo Lamias stringit uterque stilò.
Quam bene! Sed si porro sequi Te passibus aquis
Pergat, erit similis Doctor in Æde Tui.

D. VAL. ALBERTI.

De

mus, inflammata, nec quidquam præterea de tanta clade memorant. Attamen Nicolaus Olaus hæc præterea scribit: adhuc traditur quædam mulier fanatica, equo infecta, Attilæ redeunti ex Italia in Pannoniam, sub trajectum Lyci amnis, inter Rhætos & Vindelicos defluentis, rer frementi voce acclamavisse: Retro Attila. Hæc Historia nostra ætate depicta est in turre, prope Ecclesiam Minorum Conventualium. Constat hinc, mulierem illam fuisse fanaticam aut valde iracundam; ex his autem inferri non potest, eam fuisse sagam; nam si omnes mulieres furentes, aut iræ æstro percitæ, huic societati essent adjungendæ, pauci in universo orbe extarent anguli, qui sagis non abundarent. Potius inde colligimus, fuisse mulierem multum in bello versatam, nec ulla hostium copia perterritam, atque ex his magnam. Sicuti ejusdem generis mihi videtur illa fuisse, quæ Druso privigno Augusti, cum Albim transire vellet, apparuit eumque ne ultra progredere, prohibuit. Dicimus autem eam Amazonum similem fuisse, sive ad antiquas sive recentiores respicias. De illis Justinus Lib. II. cap. 4. alique videri possunt. De his perhibent quod in Imperio Monomotapa, Africæ regione, vivant, atque vice militum in bellum profiscantur. Quemadmodum verò nonnunquam canes in re militari ibidem adhibet Rex, ita has Amazones furore canum instar pugnandi cupiditate etiam in hostes flagrare. Quod autem nonnullas gentes in usu receptum habere legimus, ut nempe summo cum furore atque clamore hostem invadere atque repellere tentent, quemadmodum de Turcis atque Tartaris constat; ita ab hac Amazone Augustana idem potuit observari. Nec inficias ire volumus, in summis nonnunquam Rerum publicarum civitatumque angustiis Deum heroinam aut bellicosam mulierem excitavisse, quæ, ipsius ope fulta, multas legiones antecellere potuerit militum. Frequentissime enim Deus, quo auxilium illius longe lateque pateat, per organa despecta, atque per se nihil valentia operatur. Nolumus, quæ ab aliis dicta, recoquere; quilibet historiarum ecclesiasticarum, tum profanarum leviter tinctus exemplis haud destituetur, multasque mulieres instar Fulviæ, Antoniæ uxoris, nihil muliebri præter corpus gessisse fatebitur. Fluit itaque consequentia nostra iterum ex Loco de definitione ac definito. Quæc. mulier opera-

operationes suas in conspectu omnium, easque magis bellicosas quam magicas edidit, ea sagarum numero est eximenda. Jam autem nostra hic adducta &c. Ergo. Minor videtur probatione ulteriori non indigere. Ex antea enim dictis satis abundeque apparet, nequaquam eam sagarum instar nocturno tempore Attilæ aut illius exercitui obfuisse, se luce serena obviam ivisse. Quis etiam unquam tale factum sagarum factionibus adscriptum legit atque invenit? Quemadmodum itaque avium genus ex cantu, campanarum ex sono; ita sagarum ex operatione cognoscimus atque dijudicamus.

Et hæc fuerunt, quæ tanquam primitias studii nostri Academici Patronis atque Favoribus offerre ausi fuimus. Ingenue autem fateor, nulla in parte hæc esse tanta, ut voluntatem eorum explere, atque vexatissimæ huic obscurissimæque materiæ lucem accendere polleant; siquidem multa aut plane non, aut saltem extremis, ut ajunt, digitis pro imbecillitate virium atque ingenii attigimus. Spem autem non dubiam habemus, fore, ut satis hæcenus perspectus, ac per aliquot annos erga nos abunde declaratus favoris ac benevolentie ulterius nobis adspiret Favonius, nec non Patroni illa, qua semper assolent, humanitate in filios, levitati calami ignoscant, memores sapientis asserti;

In magnis & voluisse fat est.

Gloria sit Soli, qui regit astra Poli.

**Ad Celeberr. DN. SPIZELIVM,
Theologum Augustanum.**

EN! Tuus ut Te ponè sequi Stridbeckius audet!
Namque suo Lamias stringit uterque stilò.
Quam bene! Sed si porrò sequi Te passibus equis
Pergat, erit similis Doctor in Aede Tui.

D. VAL. ALBERTI.

De

DE Sagis Sophie quidnā Christiana loquatur,
Hocce sub Examen, dulcis Amice, vocas.
Gratulor, & Sophicū niteat, precor, inde brabéum!
Theisophies pariter Te manet amplius honor.

*Hac voto & omine clare Docto Dn. STRIDTBECKIO.
Fautori & Domestico suo honoratissimo, addictam
testari mentem v. d.*

GOTTLOB FRIDERICVS Seligmann /
S.Th.Lic. ad D.Nic.Ecclesiast. Min.
PP. Collegiat.

Dum nigri de mancipiis, Doctissime, Ditis
Differis, adplaudo & grator, Amice, Tibi.
Illa petant urbem stygiam; Te culmen honoris,
Quo tendis felix, indubitato manet.
Nam par ingenio pretium mox solvet Apollo,
Laurea cum doctum cinget amœna caput.

Debiti honoris ergo, Præ-Eximio Dn. Cognato,
ac amico æstumatissimo, hæcce deproperab.

C. R. S. A.

